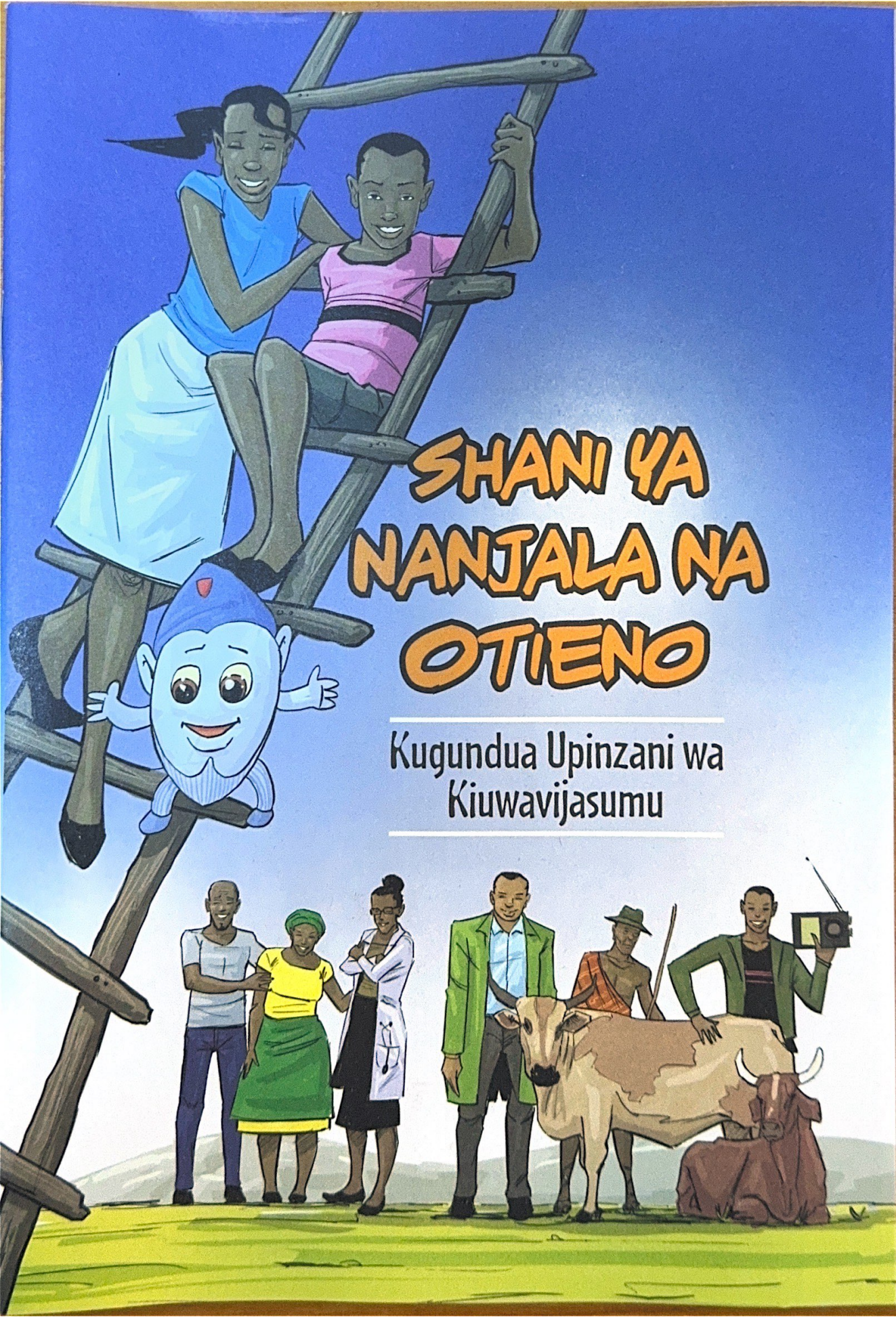
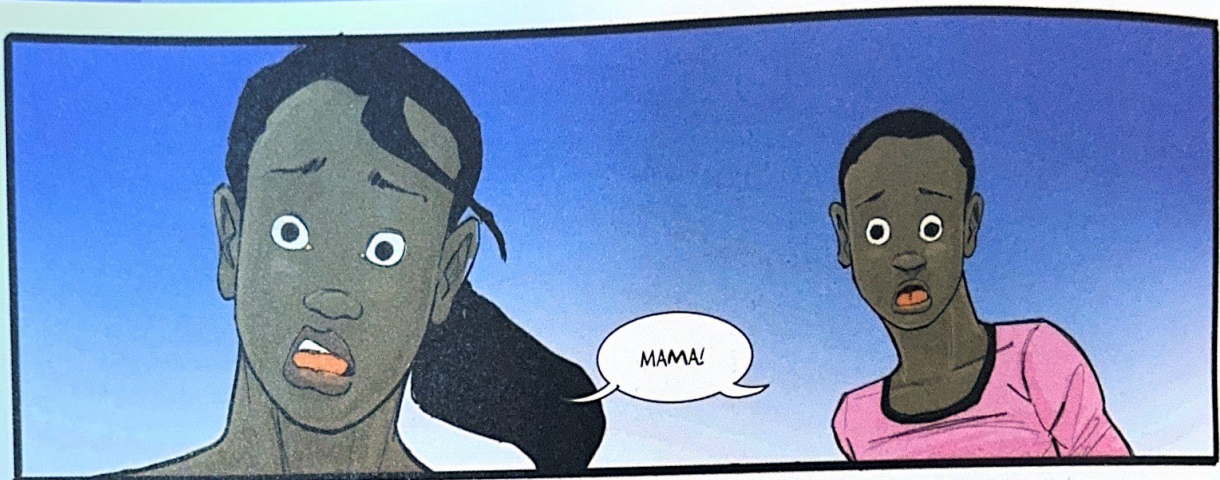

SHANI YA NANTALA NA OTIENO

Kugundua Upinzani wa
Kiuwavijasumu

NDANI YA MWILI
WAKE, MAMA
YAO, ASHA,
ANAPIGANA VITA!

TUMEVAMIWA!

TUNACHUKUA
NAFASI, HIVI KARIBUNI
TUTAMSHINDA HUKU
MWANADAMU DHAIFU!

TUNAPASWA
KUSAIDIA KUMILINDA
MAMA DHIDI YA
WAVAMIZI HAWA!

MIMI NDIYE KIONGOZI
WA ASKARI WAZURI AMBAO WANASAIIDIA
KUMUOKOA MAMA WA WATOTO. SISI
TUMEVAMIWA NA WAVAMIZI WANAOITWA
BAKTERIA WAMEMFANYA MAMA AWE
MGONJWA SANA.

TUNAFANYA
KAZI NZURI
LAKINI NADHANI
TUNAHITAJI
MSAADA!

NAKUBALI!
KWA KWELI, KWA SABABU NI
BAKTERIA ZINAZAMFANYA
MAMA AWE MGONJWA,
ANAHITAJI AINA MAALUM YA DAWA
INAYOITWA **VILWAVIJASUMU** ILI
KUMSAIDIA KUPATA
HALI BORA.

VILWAVIJASUMU
NI MADAWA YA
KUSHANGAZA
KWA SABABU
WANaweza KUPIGANA
DHIDI YA
BAKTERIA!

NATUMAI WATOTO
WAKE WEREVU
WATAWEZA KUMSAIDIA,
WATAENDA KWENYE SHANI
KUMUOKOA MAMA YAO!

NITAFUATILIA
NIKIELEZEZA KILE
KINACHOTOKEA NA
TUNaweza KUJIFUNZA
KWA PAMOJA NI JINSI
GANI TUNaweza
KUMUOKOA
MAMA...

NDANI YA
MWILI WA
MAMA ...

SISI NI WAZEE
SANA KUPIGANA
DHIDI YA **BAKTERIA**
HIZI ...

OH HAPANA!
INAONEKANA KAMA
BAKTERIA
ZITAZISHINDA DAWA!

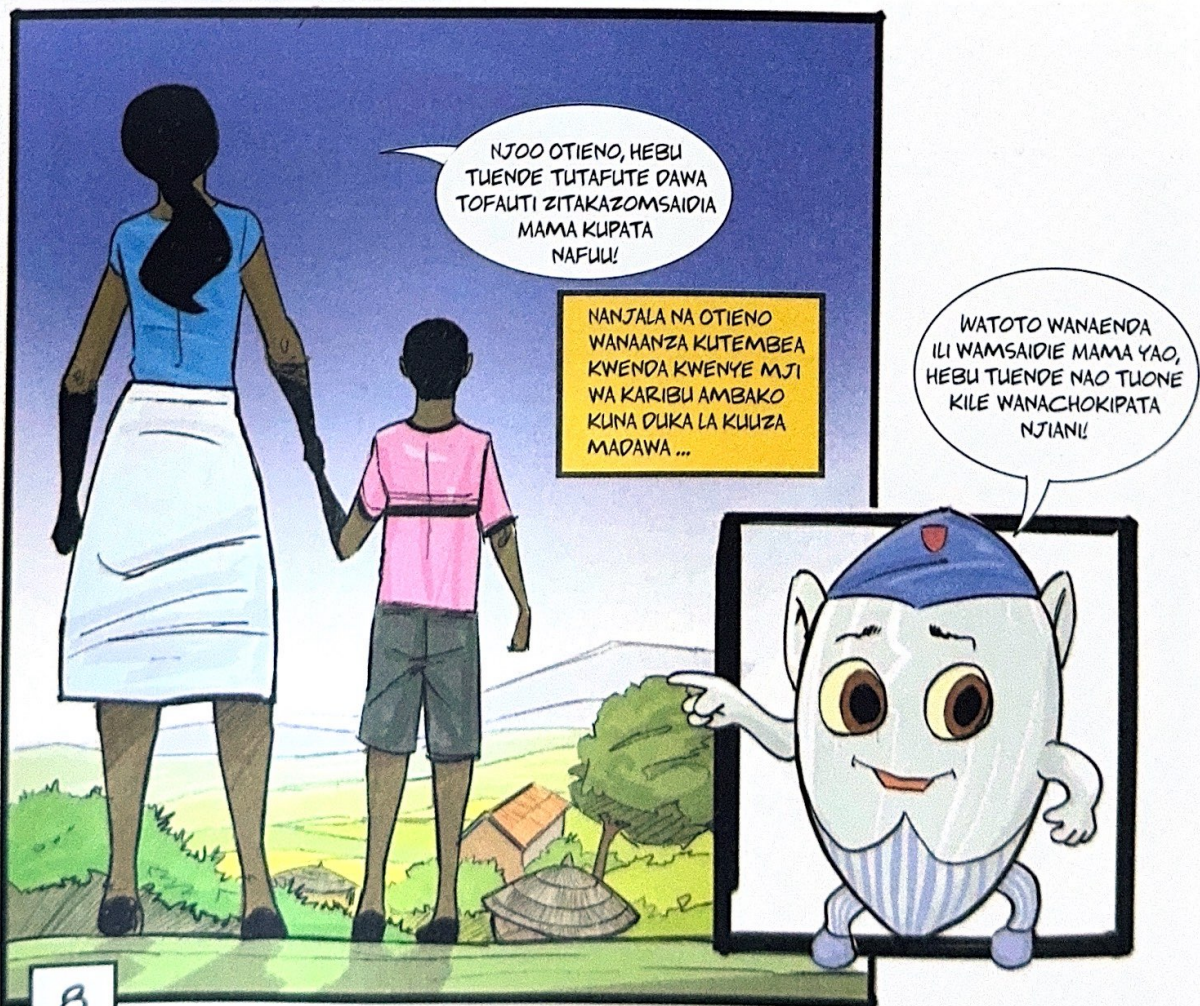
TUNAWeza
KUZISHINDA
KWA URAHISI!

KUZISHINDA HIZI
DAWA ZA ZAMANI, ZILIZOISHA
NGUVU KUNATUFANYA KUWA NA
NGUVU ZAIDI!

UNAKUMBUKA WAKATI
MAMA ALIKUNYWA DAWA
HIZO? ALISAHAU KUANGALIA TAREHE
KWENYE KISANDUKU NA INAONYESHA
KUWA DAWA HIZI NI ZA ZAMANI NA
HAZIFANYI KAZI TENA.

EXPIRY DATE 2016

KUNYWA MADAWA
HAYO YA ZAMANI KWA KWELI
KUMEZISAIDIA **BAKTERIA**
KUWA NA NGUVU ZAIDI!

WATOTO WANAMPITA
JIRANI YAO AMBAYE
ANALISHA NG'OMBE
WAKE ...

OH ANGALIA,
BWANA WAFULA
YUKO NA
NG'OMBE
WAKE.

NDIYO,
NASHANGAA
ANAFANYA
NINI?

HABARI WATOTO,
NG'OMBE WANGU WENGINE
NIWAGONJWA. NIMEKUWA
NIKIWADUNGA SINDANO
ILI WAPONE, LAKINI HAONEKANI
KAMA INAFANYA
KAZI!

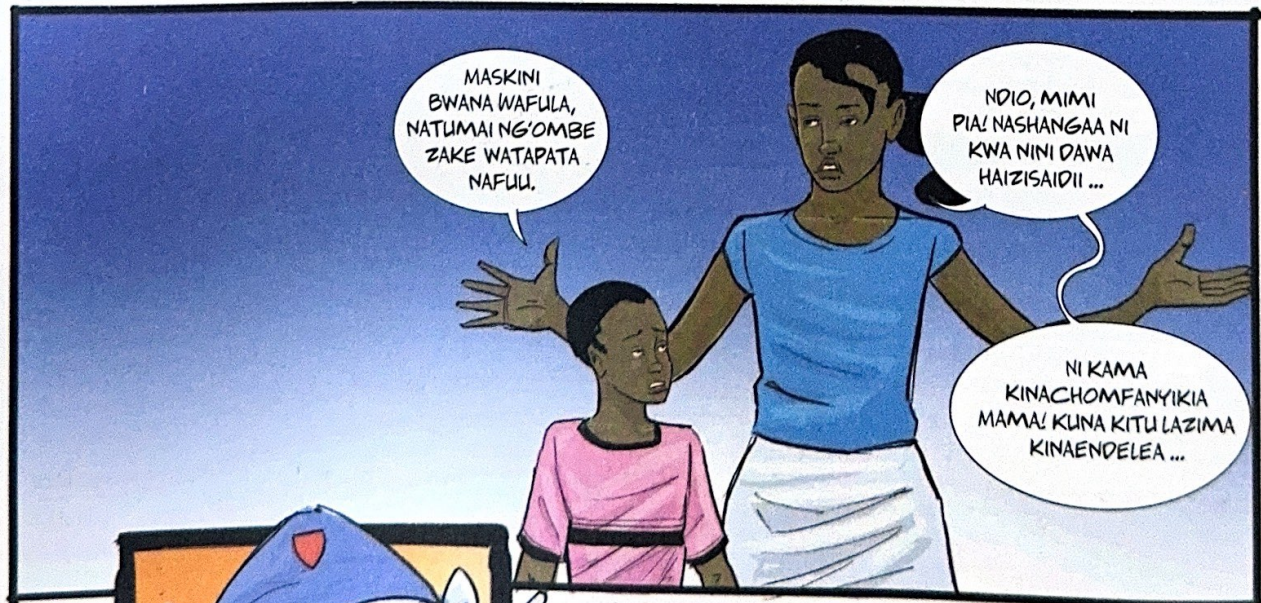
NATUMAINI
ITASAIKIDIA KWA SABABU
ENDAPO NG'OMBE ZANGU
ZITAKUFA NITATUNZAJE
FAMILIA YANGU?

MASKINI
BWANA WAFULA,
NATUMAI NG'OMBE
ZAKE WATAPATA
NAFULU.

NDIO, MIMI
PIA! NASHANGAA NI
KWA NINI DAWA
HAIZISAIDI ...

NI KAMA
KINACHOMFANYIKIA
MAMA! KUNA KITU LAZIMA
KINAENDELEA ...

WATOTO HAWA NI
WEREVU SANA!
WAMEGUNDUA KUWA DAWA
AMBAYO BWANA WAFULA ANAWAPA
NG'OMBE ZAKE HAIFANYI KAZI
ILI KUWAFANYA KUWA NA NAFULU NA
NI KAMA TU KINACHOMFANYIKIA
MAMA YAO.

NADHANI TUNAPASWA
KUJIFUNZA ZAIDI KUHUSU
JINGI MADAWA HUTUMIWA KWA
WANYAMA ILI KUJARIBU KUFAKIA
KITU KINACHOENDELEA! NJOO
PAMOJA NAMI NA TUTAENDA NA
KUTAFUTA
MAJIBU ...

MBELE KIDOGO,
WATOTO
WANAKUTANA NA
MMOJA WA
WAZEE WA KIJITI
ALIYEKUWA
ANAELEKEA
SOKONI ...

HABARI WATOTO,
MUNA KWENDA WAPI?
MNAONEKANA MKO NA
WASIWASI.

TUNAENDA KUNUNUA
DAWA YA MAMA YETU
AMBAYE NI
MGONJWA.

TAYARI
TULISHAMPA DAWA
ZINGINE NYUMBANI
LAKINI HAZIKUFANYA
KAZI.

KISHA TULIMWONA
BW WAFULA NA ANA SHIDA
SAWA KWA NG'OMBE
ZAKE. HATUJUI
KINACHOENDELEA!

SIJUI NI NINI
KINACHOSABABISHA TATIZO HILI,
LAKINI NAJUA KUWA NI MUHIMU
KUYATUMIA
MADAWA KWA MAKINI NA
KUYATUMIA VIZURI.

NINAHAKIKISHA
KUWA NINATUMIA MADAWA
KWAWANYAMA WANGU WAKATI
WANAPOKUWA WAGONJWA TU.
WATU WENGINE WANaweza
KUWAPA ILI KUWAFANYA
WANYAMA KUKUA KWA
HARAKA, ILA HILI SI WAZO
NZURI.

HII NI SAWA KABISA!
KUWAPA DAWA HIZO MAALUM
ZINAZOITWA VILWAVI JASUMU
WAKATI WANYAMA SI WAGONJWA,
ZINaweza SABABISHA DAWA
KUTOFANYA KAZI VIZURI.

HII NI KWA SABABU
BAKTERIA ZINaweza KUWA
NA NGUVU ZAIDI KILA WAKATI
WANAPIGANA NA
DAWA NDANI YA MWILI!

ENDAPO **BAKTERIA** ZITAKUWA NA NGUVU SANA
BASI WAKATI WANYAMA WANAPOKUWA
WAGONJWA, VILWAVI JASUMU HAVIWEZI
KUWAFANYA KUPATA NAFULU KUNA JINA
MAALUM KWA HILI.
INAITWA UPINZANI WA KILWAVI JASUMU

JE! UNAFIKIRI HII NDIYO INaweza KUWA
IMEIFANYIKIA DAWA YA BW WAFULA
ANAYOTUMIA KUJARIBU KUSAIWA
NG'OMBE WAKE?

WAKATI NINAPOHITAJI KUTUMIA
VIUWAVIJASUMU KWA WANYAMA WANGU,
MIMI SINYWI MAZIWA KUTOKA KWA
WANYAMA HAO. NEMBO KWENYE CHUPA
INASEMA KWAMBA UNAPASWA KUSUBIRI
MUDA FULANI KABLA YA
KUNYWA MAZIWA HAYA TENA. NADHANI NI
BORA KUFANYA HINYO.

NI SAWA NA KULIZA WANYAMA KWA
NYAMA. SIUZI WAGONJWA AMBAO
WAMEKUWA WAKITUMIA
VIUWAVIJASUMU SILI WANYAMA
HAWA MWENYEWWE AU KUPEANA
NYAMA KWA FAMILIA YANGU PIA.

JUU YA CHUPA YA DAWA INAKWAMBIA NI
MUDA GANI UNAPASWA KUSUBIRI KABLA
YA KULA NYAMA TENA NA NADHANI NI
BORA KUSUBIRI HADI WAKATI HUU
UMEKWISHA.

HII NI KWELI KABISA! NI VYEMA KUTOKUNYWA
MAZIWA AU KULA NYAMA KUTOKA KWA
WANYAMA WANAOTIBIWA NA VIUWAVIJASUMU
KWA SABABU DAWA INAWEZA KUIINGIA NYAMA
NA MAZIWA.

IKIWA UNAKULA AU KUNYWA HAYA,
VIUWAVIJASUMU VINAVEZA KUIINGIA KATIKA
MWILI WAKO NA KUSABABISHA BAKTERIA KUWA
NA NGUVU ZAIDI, KUONGEZA UPINZANI
VIUWAVIJASUMU UNAVEZA KUANGALIA CHUPA
YA DAWA ILI KUTUA JINSI YA KUTUMIA VIZURI NA
KWA USALAMA. ITAKUAMBIA SIKU NGAPI
KUSUBIRI KABLA YA KUNYWA MAZIWA NA KULA
NYAMA TENA.

ASANTE SANA
KWA KUTUAMBIA
MAELEZO HAYA YOTE
MUHIMU. TANGU SASA
TUTAANGALIA CHUPA
YA DAWA!

WATOTO BADO
WANAKWENDA
MJINI
KUNUNUA
DAWA TOFAUTI
YA MAMA
YAO...

TAZAMA HAYA
MABOMBA
YOTE!

YANATOKA
WAPI?

SIJUI, OTIENO,
LAKINI JE, UNADHANI
KUNA UHUSIANO KATI YA
MABOMBA HAYA NA
UGONJWA WA MAMA?

WATOTO HAWA
NI WEREVU SANA!
WAMEONA KITU KINGINE
MUHIMU SANA! HEBU
TUANGALIE KWA
UKARIBU...

Kiwanda cha
dawa

Maji taka

+ Hospitali

TAKA ZITOKAZO HOSPITALI, MAJI TAKA
NA VIWANDA VITENGENEZVYO
VIUWAJISUMU ZINAWEZAKUINGIA
KWNENYE MITO NA KUCHAFUA
MAZINGIRA. HII NI NJIA MOJAWAPO
INAYOWEZA KUSABABISHA
UPINZANI WA VIUWAJISUMU!

JE, UNAKUMBUKA TULIPOJIFUN-
ZA KUHUSU HILI AWALI? NI WAKATI
MADAWA MAALUM HAYawezi
KUPIGANA TENA NA BAKTERIA
KWA SABABU ZIMEZIZOEWA SANA
NA BAKTERIA ZINA NGUVU
SANA!

TAZAMA NANJALA,
ZILE NI DAWA ZAELEA
KWENYE MTO?

ANGALIA HAPA!
TATIZO SI KUYATUMIA SANA TU,
PIA KUTOYATUPA MBALI VIZURI! DAIMA NI
SALAMA KURUDISHA DAWA ZISIZOTUMIWA
NA CHUPA TUPI KWA DAKTARI AU DUKA LA
DAWA.

WATOTO HATIMAYE
WAMEFIKA MJINI ...

ANGALIA OTIENO ...
NDIO LILE DUKA
AMBALOTUNAWEZA
KUNUNUA DAWA!

DUKA LA
DAWA

AGR

HABARI,
TUNAHITAJI DAWA YA
MAMA YETU YEYE
NI MGONJWA SANAI!
TAFADHALI UNaweza
KUTUSAIDIA?

HAPA,
JARIBU
VIDONGE
HIVI.

NANJALA,
MTU HUYO ANAJUAJE NI
DAWA ZIPIZITAFANYA KAZI
NA NI VIDONGE VINGAPI
AMBAYO MAMA YETU
ANAHITAJI?

SINA UHAKIKA
OTIENO ... SITU NI JINSI
GANI ANaweza KUJUA
MAMA AKO NA SHIDA GANI
ILHALI HAJAMWONA...

JE!
ZITAMFANYA
APATE NAFUU?

KUNA NJIA
MOJA TU YA
KUJUA!

BAADA YA KILA KITU
TUMEJIFUNZA,
UNADHANI DAWA HII
ITAMSAIDIA MAMA?
HEBU TUONE
KINACHOTOKEA
BAADAYE ...

NDANI YA MWILI WA
MAMA, MAPAMBANO
YANAENDELEA KUWA
MAKALI ZAIDI...

BAKTERIA
HIZI ZINA NGUVU
MNO! HATUWEZI
KUZISHINDA!

TUNASHINDA!
HAKUNA KITU
UNaweza
KUFANYA
KUHUSU HILO!

JE! HII
INATOKEAJE?
TUNAPAMBANA KADRI YA
LIWEZO WETU LAKINI
ZINATUSHINDA!

OH
HAPANA!

INAONEKANA NI KAMA
MADAWA HAYA MAPYA HAYATAFANYA
KAZI NI KWA SABABU **BAKTERIA** HIZI
NI SUGU KWA VILWAVIJASUMU
AMBAYO WATOTO WAMENUNUA!

MTU ALIYEKUWA AKIUNZA DAWA KATIKA DUKA
HAKUJUA NI AINA GANI YA **BAKTERIA**
ILIOFANYA MAMA AWE MGONJWA NA NI
VILWAVIJASUMU GANI VILIVYOPASWA
KUZIWA! HAKUJUA KWAMBA **BAKTERIA** HIZI
NI SUGU!

JE! UNaweza KUKUMBUKA BAADHI
YA MAMBO TULIOYAPATA AMBAYO
HUSABABISHA UPINZANI?

KUCHUKUA DAWA AMBAYO NI YA ZAMANI.

KUNYWA MAZIWA KUTOKA KWA WANYAMA
WALIO TIBIWA NA VILWAVIJASUMU

KUTUPA VILWAVIJASUMU KWENYE
MAZINGIRA.

KUINGIA KWA TAKA CHAFU KENYE VIINGIZI
VYA MAJI.

WAKATI HUU HUU, WATOTO
WAMEGUNDUA KUWA DAWA
HAZIMSAIDI MAMA YAO...

VIDONGE
HAVIKUMSAIDIA,
ANAZIDI KUWA
VIBAYA ZAIDI ...
TUNAPASWA
KUFANYA KITU!

NADHANI
ANAHITAJI KUMUONA
DAKTARI. MTU ALIYE
KWENYE DUKA LA DAWA
HAKUWEZA KUTUSAIIDIA
LAKINI DAKTARI ATAKUWA NA
MAFUNZO MAALUM YA
KUJUA NI NINI HASA
KINASUMBUA!

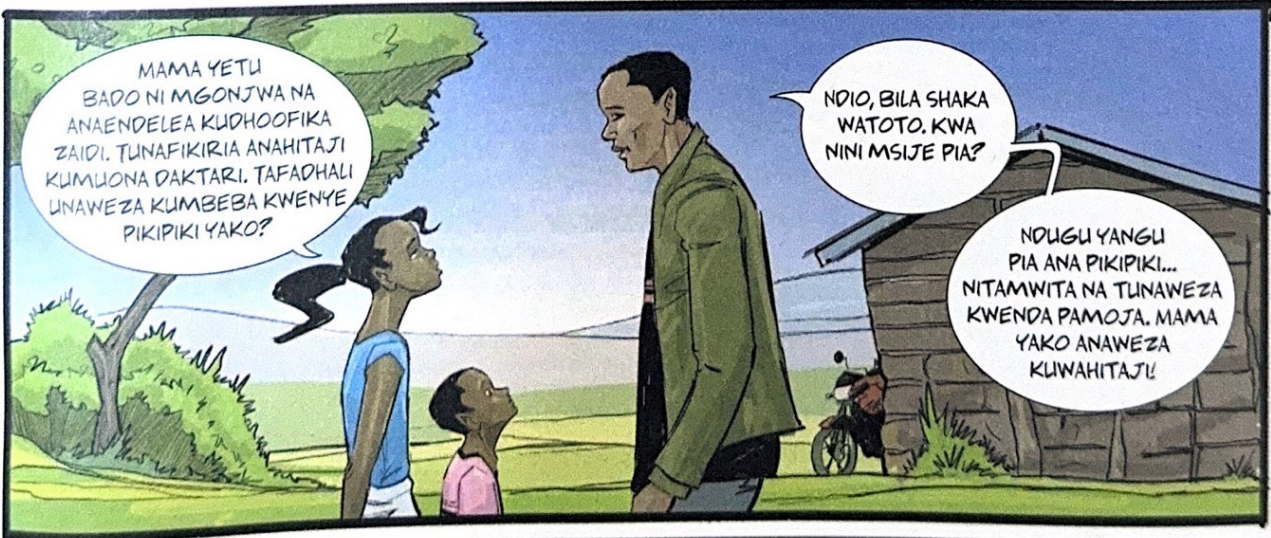
WAZO NZURI!
BW WAFULA ANA
PIKIPIKI, LABDA
ANAEWEZA
KUMPELEKA?

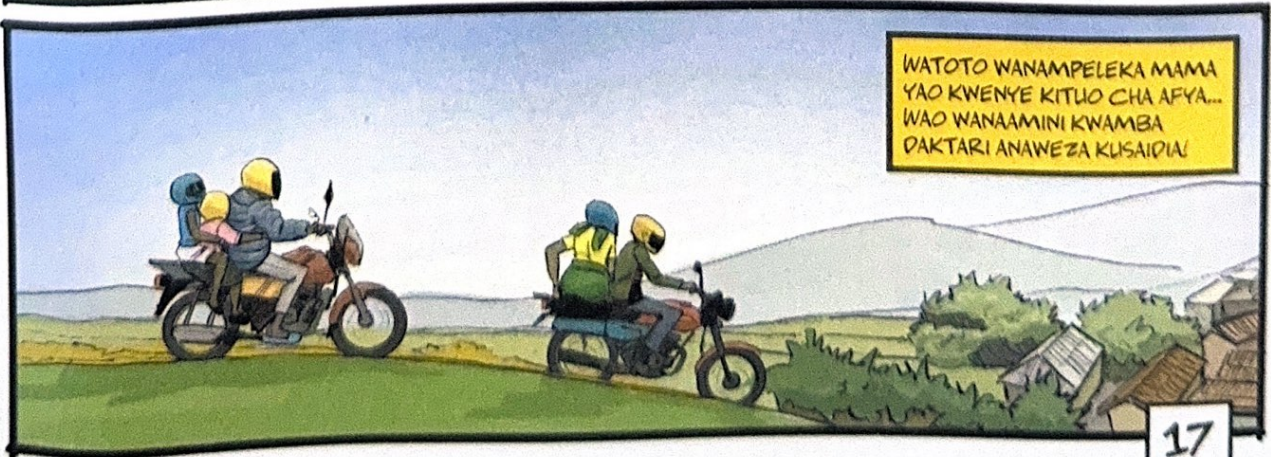
MAMA YETU
BADO NI MGONJWA NA
ANAENDELEA KUDHOOFIKA
ZAIDI. TUNAFIKIRIA ANAHITAJI
KUMUONA DAKTARI. TAFADHALI
UNAEWEZA KUMBEBWA KWENYE
PIKIPIKI YAKO?

NDIO, BILA SHAKA
WATOTO. KWA
NINI MSIJE PIA?

NDUGU YANGU
PIA ANA PIKIPIKI...
NITAMWITA NA TUNAEWEZA
KWENDA PAMOJA. MAMA
YAKO ANAEWEZA
KUIWAHITAJI!

WATOTO WANAMPELEKA MAMA
YAO KWENYE KITUO CHA AFYA...
WAO WANAAMINI KWAMBA
DAKTARI ANAEWEZA KUSAIIDIA!

HOSPITAL

DAKTARI ANAFANYA BIDII ILI KUFHAMU NI NINI KIBAYA NA MAMA ...

HONGERA WATOTO! MMEFANYA VIZURI SANA KUMLETA MAMA YENU KUNIONA, YEYE NI MGONJWA SANA!

TULIJARIBU KUMSAIDIA KWA KUMPA DAWA NYUMBANI ...

NAJUA, LAKINI HILI HALINGEWEZA KUMSAIDIA KWA SABABU **BAKTERIA** WANAOMFANYA MGONJWA NI SUGU KWA BAADHI YA VUWAVIJASUMU.

NI SUGU? JE! HILO LINAMAANISHA NINI?

WACHA NIWAELEZEE...

VUWAVIJASUMU NI MADAWA MAALUM SANA, ILAKILA WAKATI TUNAPO VITUMIA KUTIBU WATU NA WANYAMA, **BAKTERIA** ZISABABISHAZO UGONJWA HUO HUIWA NA NAFASI YA KUTIFUNZA JINSI YA KUPAMBANA NA DAWA HIZI. JINSI **BAKTERIA** ZINAKUWA NA NGUVU ZAIDI, VUWAVIJASUMU HAVIFANYI KAZI VIZURI TENA.

IKIWA VUWAVIJASUMU VYOTE VITAACHA KUFANYA KAZI, HATUWEZI KUWAFANYA WATU WAPONE WAKATI WATAPOGONJWEKA KUTOKANA NA **BAKTERIA**, NA HII ITAKUWA MBAYA SANA! NDIO MAANA NI MUHIMU SANA KWAMBA SISI WOTE TUTUMIE VUWAVIJASUMU KWA MAKINI SANA.

HII INA MAANA KUWA NI LAZIMA TUZITUMIE TU WAKATI SISI AU WANYAMA WETU NI WAGONJWA SANA NA TUNAPASWA KUHAKIKISHA TUNATUMIA AINA SAHIHI ZA VUWAVIJASUMU KWA KUZUNGUMZA NA DAKTARI AU DAKTARI WA WANYAMA. KISHA VUWAVIJASUMU VITAENDELEA KUFANYA KAZI KWA MUDA MREFU NA WATU WATAWEZA KUPATA NAFUJI TENA!

NI VIZURI SANA! NINA FURAHA SANA DAKTARI ANAWEZA KUWAAMBIA WATOTO KINACHOFANYIKA!

DAKTARI AMETAMBUA
KILE KINACHOENDE-
LEA! SASA ANAWEZA
KUSAIDIA KUFANYA
MAMA BORA...

NIMETAMBUA
NI **BAKTARIA** ZIPI
ZINAZOKUFANYA UKUWE
MGONJWA NA NI **VIIWAVIJASUMU**
VIPI VITAKAVYOFANYA KAZI ILI
UPONE.

TAFADHALI MEZA
VIDONGE VYOTE NINAVYOKUPA,
NI MUHIMU KUFANYA HINYO ILI
BAKTARIA ZOTE NI ZIWEZE
KULIWA NA **VIIWAVIJASUMU** NA
ZISIWEZI KUKURUDIA NA
KUKUFANYA MGONJWA
TENA.

VIDONGE HIVI
VINAPASWA KUMEZWA
NA WEWE TU, SIO MTU
MWINGINE YEYOTE, KWA
SABABU NI MAALUM KWA
BAKTARIA ZINAZOKUFANYA
MGONJWA.

HAKUPASWI KUSALIA
YOYOTE, LAKINI IKIWA KUNA
VIIWAVIJASUMU VYOYOTE VYA
ZAMANI ULIVYOVIACHA NYUMBANI
TAFADHALI VILETE HAPA KWENYE
KLINIKA NA TUNAWEZA KUVITUPA
KWA NJIA IFAAYO.

NI SAWA KUWEKA NYUMBANI
DAWA ZA KAWAIDA KUTOKA KWA
DUKA LA DAWA, KAMA VILE VIDONGE VYA
KUONDOA MAUMINU YA KICHWA, LAKINI DAWA
MAALUM KAMA **VIIWAVIJASUMU** AMBAVYO
HUPATIKANA KWA DAKTARI LAZIMA VISITUMIWE
BILA KUPATA MAAGIZO KUTOKA KWETU
KWANZA. IKIWA HUTUI IPI NOIO IPI, UNAWEZA
KUTUULIZA.

ASANTE DAKTARI,
NADHANI DAWA HII
TAYARI INASAIKIA!

WATOTO
WAKO NI
WEREVU
SANA!

WALIGUNOA KUNA
KITU HAKIKO SAWA WAKATI
DAWA HAZIKUFANYA KAZI
NA KUKULETA UNIONE KWA
WAKATI!

NAJUA ...
NINAJIVUNIA SANA.
ASANTE WATOTO.

WAKATI HUU HUO, NDANI YA
MWILI WAKE, VILWAVIJASUMU
DAKTARI ALIVYOMPA MAMA
VINAFANYA KAZI...

TUNASHINDA!

OH HAPANA ...
WANATUSHINDA!

TUTaweza
KUZISHINDA
BAKTERIA HIZI
MBAYA!

WATOTO WALIFANYA
JAMBO ZURI KUMPELEKA
MAMA YAO KWA DAKTARI.
ANGALIA! VILWAVIJASUMU
ALIVYOPEWA TAYARI
VINAFANYA KAZI ILI KUZUIA
BAKTERIA!

SIKU MBILI BAADAYE...
MAMA ANAHISI VIZURI
ZAIDI! KUNA MSHANGAO
MKUBWA KWA WOTE...

BABA!

HABARI WATOTO!
MUMEKUWA
VIZURI?

BAADAYE, BAADA YA WATOTO
KUMWAAMBIA BABA YAO KILA
KITU WALICHOJIFUNZA ...

ASANTE KWA KUNIAMBIA
KUHUSU HILI. INAONEKANA NI SUALA
MUHIMU NA NADHANI TUNAHITAJI
KUMUELEZA HABARI HII KILA MTU.
NITAITA MKUTANO WA JUMUIYA.

KATIKA MKUTANO WA JUMUIYA, KILA MTU AMEJIFUNZA KUHUSU UPINZANI WA VIUWAVIJASUMU NA NINI WANaweza KUFANYA ILI KUACHA KUWA MBAYA ZAIDI ...

ASANTENI NYOTE KWA KUJA, TUTAJADILI SUALA MUHIMU SANA. NIMEMWAAZIKA DAKTARI NA DAKTARI WA WANYAMA HAPA NA PIA KUHAKIKISHA SISI WOTE TUNAELEWA HASA KILE TUNACHOPASWA KUFANYA ...

NI LA KUSISIMUA SANA HIVO KWAMBA TUMERUHSIWA KUJA KWA MKUTANO!

NAJUA! BABA ALISEMA NI RUHUSA MAALUM KWA SABABU TULIKUWA WA MANUFAA SANA KUJUA NI NINI KILICHOMSUMBUA MAMA NA KUMSAIDIA KUPATA NAFUU!

KILA MTU ANA HAMU SANA KUJIFUNZA KUHUSU UPINZANI WA VIUWAVIJASUMU NA NINI WANaweza KUFANYA KUHUSU HILO! KUNA MASWALI MENGI ...

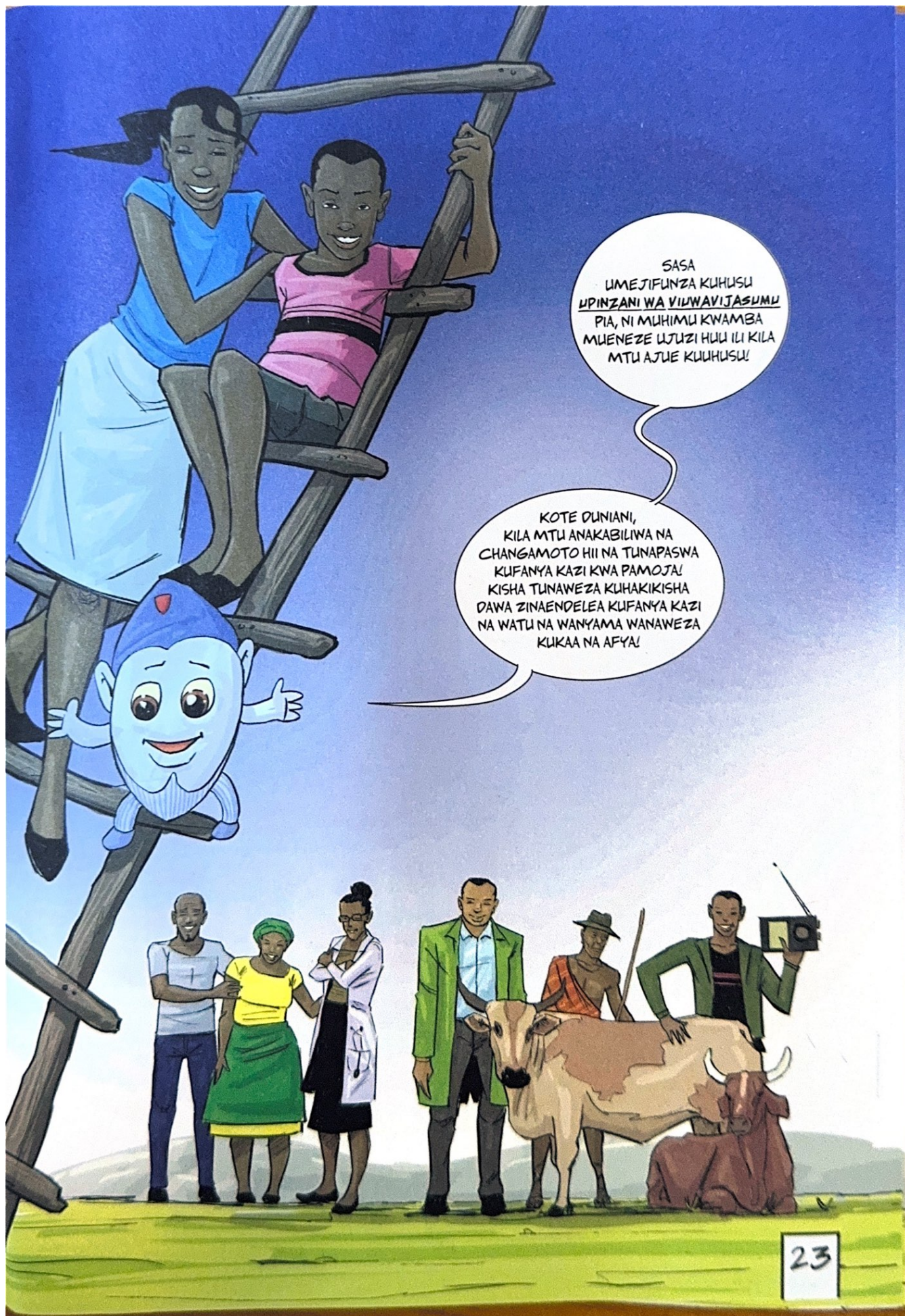
JE! UNaweza KUMSAIDIA KUJUA NI KIUWAVIJASUMU KIFI AMBACHO NINAFAA KUTUMIA KWA NG'OMBE WANGU? BADO HAWAJAPATA NAFUU NA DAWA NILIYOKUWA NAYO. NINA WASIWASI WAO WANA BAKTERIA SUGU!

NDIYO, BILA SHAKA! NINaweza KUMSAIDIA KUJUA UGONJWA WANAOGUA NA JINSI TUNAPASWA KUUTIBU. Naweza PIA KUWACHANJA WANYAMA WAKO DHIDI YA MAGONJWA MENGINE HIVYO KUPUNGUZA UWEZEKANO WA KUV WAGONJWA SIKU ZA USONI!

NI MUHIMU KUMRUHSU TU DAKTARI WA WANYAMA MWENYE UJUZU KUWACHANJA WANYAMA WAKO HIVYO UNAJUA NI CHANJO SAHIMI AMEWAPEA.

NINGEPENDA KUSEMA ASANTE KWA WATOTO WANGU, NANJALA NA OTIENO, KWA KUJUA KUHUSU UPINZANI WA VIUWAVIJASUMU NA KUMSAIDIA MAMA YAO KUPATA NAFUU. WAO NI WATOTO WENYE UJASIRI SANA NA WEREVU!

MWISHONI MWA MKUTANO, BABA YAO ANA TANGAZO MAALUM LA KUFANYA ...

SASA
UMEJIFUNZA KUHUSU
UPINZANI WA VIUWAVIJASUMU
PIA, NI MUHIMU KWAMBA
MUENEZE UJUZI HUU ILI KILA
MTU AJUE KUHUSU!

KOTE DUNIANI,
KILA MTU ANAKABILIWA NA
CHANGAMOTO HII NA TUNAPASWA
KUFANYA KAZI KWA PAMOJA!
KISHA TUNaweza KUHAkIKISHA
DAWA ZINAENDELEA KUFANYA KAZI
NA WATU NA WANYAMA WANaweza
KUKAA NA AFYA!

